

Blokáda Leningradu změnila válku. Hitler chtěl město zcela zničit, přepočítal se

denik.cz/ze_sveta/blokada-leningradu-zari-1941.html

0

★

★

★

★

★

Nehodnoceno, buďte první!

8.9.2021

Pro obyvatele Sovětského svazu to byl 79. den tzv. Velké vlastenecké války. V pondělí 8. září 1941 uzavřela hitlerovská vojska obklíčení kolem druhého největšího sovětského města Leningrad a stanovila si cíl toto město zcela zničit. Pro sovětské velení zase Leningrad představoval nesmírně důležité průmyslové centrum, takže se rozhodlo jej za každou cenu uhájit. Uprostřed toho všeho zůstali lidé žijící ve městě.

Kliknutím zvětšíte

 14 fotografií v galerii ›

Oběť prvního ostřelování Leningradu německými vojsky, 10. září 1941 | Foto: Wikimedia Commons, RIA Novosti archive, image #888, Vsevolod Tarasevič, CC-BY-SA 3.0

Šlo o nejhorší a nejdelší obléhání v rámci 2. světové války a o jedno z nejdelších obležení v celé lidské historii. Od 8. září 1941 až do 27. ledna 1944 čelili obyvatelé Leningradu hladu, zimě i nepřátelskému teroru v podobě neustálého ostřelování. Jedinou spojnici s okolním světem zůstala v nejhorších fázích obléhání (zejména v zimě z roku 1941 na rok 1942) pouze tzv. "Cesta života", vedoucí přes zamrzlé Ladožské jezero. Téměř 2,5 roku obléhání si vyžádalo přes milion mrtvých obyvatel města, z nichž více než 600 tisíc zahynulo v obleženém městě a dalších 400 tisíc při evakuaci.

Leningrad představoval pro Sovětský svaz zásadní průmyslové centrum. Byly zde stěžejní sovětské závody na výrobu oceli i lokomotiv, byla tu střediska strojírenského a elektrotechnického průmyslu, nacházel se zde i největší gumárenský závod v tehdejší Evropě.

Otázka, zda město padne nebo se uhájí, měla také zásadní symbolický a vojensko-strategický dopad. Symbolický proto, že Leningrad, dřívější Petrohrad, byl tradičním sídlem ruských carů a městem, v němž začala Velká říjnová revoluce. A vojensko-strategický z důvodu, že představoval v té době již poslední základnu sovětské baltské flotily a jako jedno z mála měst byl silně bráněn.

"Zachování bojeschopnosti tohoto uskupení bylo klíčové pro to, jak Němci budou či nebudou moci rozvinout svůj bojový potenciál, zejména ve směru na Moskvu," uvedl před časem v rozhovoru pro ruskou státní tiskovou agenturu TASS historik Nikita Lomagin, autor knihy "Neznámá blokáda".

Uzavřený kruh

Podle Lomagina byl Hitlerův záměr s Leningradem jednoznačný: srovnat město se zemí. Od 21. srpna 1941 se tak německá skupina armád Sever pod velením maršála Wilhelma von Leeba soustředila na jediný cíl: co nejrychleji a co nejpevněji utáhnout kolem města blokádní kruh a připravit jeho obránce i mnohamilionovou populaci o veškeré zásobování. To mělo vést k rychlé kapitulaci.

Kruh kolem města byl uzavřen 8. září 1941. Jeho obyvatelům zbyly jen dvě potenciální spojnice se světem: vody Ladožského jezera a vzduch. Řada obyvatel si začala vést deníky, jež dnes poskytují historikům cenný vhled do jejich tehdejších nálad a smýšlení. Z deníkových záznamů je patrné, že od 8. září, kdy byl Leningrad okamžitě vystaven brutálnímu a masivnímu dělostřeleckému ostřelování, dominovaly mezi jejich pocity úzkost, strach a přesvědčení, že tragédii se nelze vyhnout. Nebyly to však jen nepřátelské granáty, co lidi děsilo.

Operace Barbarossa: Hitler předběhl Stalina a rozpoutal neslýchaná zvěrstva

"Šestnáctého září 1941. Mou duši postihlo něco zvláštního, když mi ženský hlas krátce oznámil: ‚Až do konce války bude telefon vypnutý...‘ Zkoušela jsem namítat, protestovat, ale sama jsem si uvědomila, že je to zbytečné. O několik minut později telefon naposledy zazvonil a ztlchl... až do konce války. A byt se okamžitě ochladil, zmrzl, stal se strohým, jakoby se od celého města odtrhl. A tak byly telefony vypnuty všude a všude ve stejnou dobu. Zůstalo jich jen několik: v ústavech (zvláště důležitých), v nemocnicích, ošetrovnách a podobně," zapsala sovětská básnířka a prozaička Vera Inberová vzpomínku, která vyšla knižně v díle "Téměř tři roky. Leningradský deník".

Město bylo obleženo německými a finskými vojsky téměř 900 dnů a kromě dělostřelby čelilo i neustálým bombardovacím útokům německého letectva zahrnujícím i barbarské nálety, jichž se účastnilo přes tisíc bombardérů najednou. Do jeho obrany byla zapojena nejenom pěchota, ale také námořníci z vyřazených lodí (včetně legendárního křižníku Aurora, jehož výstřel byl v roce 1917 signálem k útoku na Zimní palác a tedy k zahájení Říjnové revoluce) a sovětské stíhače, kteří na obloze sváděli každodenní boje s německou přesilou.

Masakr v Ostrohu: Speciální komanda vraždila Židy metodicky, došlo i na lov

To vše přispělo k tomu, že Němci nedokázali město dobýt ani si do něj zjednat přístup. Jejich útoky byly opakovaně odráženy, utrpení obleženého obyvatelstva však bylo nesmírné. Uzavřené obležení vedlo k neustálému snižování potravinových přidělů. Denní dávky chleba nakonec činily jen 250 gramů pro dělníky a 125 gramů pro jejich rodinné příslušníky, kancelářské pracovníky a děti, což tak tak stačilo k přežití (a v mnoha případech nestačilo).

S příchodem zimy znásobil strádání lidé ve městě mráz a obrovské výpadky elektrické energie. Veřejná doprava prakticky přestala fungovat a lidé měli vedle obrovského hladovění i problémy se zásobováním vodou a topivem. Vodu se snažili získávat nejen ze zamrzlé Něvy, ale třeba i vytloukáním ledu ze dna kráterů, jež zůstaly na ulicích po bombardování. Každý druhý den vyrážely do ulic oddíly, které svážely mrtvé. Velká část z více než milionu zemřelých civilistů připadá na vrub právě oné první zimě z roku 1941 na rok 1942.

Město stále žije

Přes to přese všechno však město stále vzdorovalo. Velkou zásluhu na tom měla již zmíněná Cesta života přes Ladožské jezero, kde byl led natolik silný, že unesl nákladní vozy dovážející do Leningradu potraviny.

Účinnost obléhání snížilo také to, že Finsko, jakkoli bylo spojencem Německa a uzavíralo Leningrad ze severu, zakázalo použít své území pro útok na město a odmítalo se na něm podílet. Finové v podstatě při postupu k Leningradu pouze dobyli nazpět ty části svého území, o něž přišli při Zimní válce se Sovětským svazem na přelomu let 1939 a 1940, ale starou finskou hranici odmítli překročit. Jejich polní maršál Carl Gustaf Emil Mannerheim ve svých pamětech později uvedl, že nechtěl, aby finská vojska přispěla k předpokládanému totálnímu zničení Leningradu. "Mým úkolem byla aktivní obranná válka a byl jsem přesvědčen, že by se z ní nikdy neměla stát válka dobyvačná," tvrdil Mannerheim.

Kyjevský koteln plný krve. Dobyetí ukrajinské metropole skončilo hrůzným masakrem

Ruský tisk nicméně tehdejší finskou vládu dodnes obviňuje, že Hitlerův plán srovnat Leningrad se zemí podporovala. "V září 1941 finský prezident Risto Ryti přímo řekl německému vyslanci v Helsinkách: „Pokud již Petrohrad neexistuje jako velké město, pak by Něva byla na Karelské šíji nejlepší hranicí ...

Leningrad musí být jako velké město zlikvidován," uvedla před časem státní ruská tisková agentura TASS v obsáhlém materiálu o leningradské blokádě (více zmínek v něm Finsku nevěnovala).

Náladu ve městě ale trvale zhoršoval každodenní dělostřelecký teror. Ačkoli se Němci snažili zlomit morálku obležených lidí propagandistickými letáky o blížící se porážce Sovětského svazu a o neporazitelnosti německé armády, která může prosté lidi ochránit, ve skutečnosti o jejich ochraně neuvažovali. Blokáda Leningradu měla jako řada jiných německých operací na sovětském území v podstatě genocidní charakter, jejím cílem byla nejenom porážka nepřítele, ale i zničení všech, kteří byli na daném území.

"Nacistické velení vycházelo z předpokladu, že by nemělo přijímat kapitulaci, protože kapitulace jako válečný akt by je nutila přemýšlet o civilním obyvatelstvu, a snažilo se zabránit jakýmkoli pokusům o útěk z města, i když šlo třeba o ženy, staré lidi nebo děti. Nejprve střelbou za účelem zastavení, poté střelbou za účelem zničení," tvrdí ruský historik Lomagin.

Masakr v Pavolochi: brutální poprava na hřbitově udělala z místa město duchů

Obě strany zaznamenaly během blokády také rozsáhlé ztráty vojáků i techniky, přesto však se dařilo Rudé armádě s přibývajícím časem obležení stále více nahlodávat. Od roku 1943 rostly dodávky potravin i munice do města a naopak se podařilo evakuovat část jeho obyvatel. Dne 27. ledna 1944 prorazili sovětské vojáky na všech důležitých komunikačních uzlech frontu a blokáda Leningradu definitivně skončila.

Německá skupina armád Sever zde ztratila bezmála 600 tisíc mužů. Sovětský svaz kromě více než milionu civilních obětí přišel u Leningradu podle amerického vojenského historika Davida M. Glantze o více než tři miliony vojáků. Bitva o Leningrad však patřila k těm rozhodujícím střetnutím druhé světové války, která zastavila postup německých vojsk a vedla v konečném důsledku k jejich úplné porážce.

📍 Petrohrad, válka, Adolf Hitler, Sovětský svaz, Ladožské jezero, vojsko, Carl Gustaf Emil Mannerheim,

Říjnová revoluce, ITAR-TASS, Finsko

Roman Gallo
Šéfredaktor Deníku

Zprávy z Česka do e-mailu

Odesláním souhlasím se Všeobecnými smluvními podmínkami a beru na vědomí Zásady zpracování osobních údajů spol. VLTAVA LABE MEDIA a.s.

Hlavní zprávy

Komentáře

Porno s Taylor Swift

Taylor Swift a Vít Rakušan ve zfalšovaných videích. Umělá inteligence ohrožuje budoucnost demokracie.

Česko

AKTUALIZOVÁNO

Už žádná šedá zóna. Češi konečně zjistí, kdo u koho a za koho lobbuje

---

Registr lobbistů nebo povinnost hlásit kontakty s nimi. To by měl přinést nový zákon, jehož...

Zajímavosti z fotbalu

Pohádkový příběh fotbalového trpaslíka. Tým ze šesté ligy je mezi nejlepšími

---

Fotbal dokáže psát zajímavé příběhy. Jeden z těch posledních prožili hráči Maidstone, kteří se...

Nevěřte proteinovým potravinám. Jsou plné chemie a umělých cukrů

Proteinové tyčinky jsou oblíbeným způsobem, jak rychle a pohodlně dodat tělu potřebné bílkoviny...

Za jídlem

📷 16

Vítěz MasterChefa ve Strakonících: Lidé v sobě potlačují potřebu scházet se

---

Pátek a sobota v oceňované strakonické restauraci Sůl & Řepa patřila Janu Albrechtovi, vítězi...

🏠 Dům a zahrada

Upečte si voňavé jablečné muffiny s celozrnnou moukou a jogurtem. Chutnat budou...

Muffiny se dají připravit na desítky způsobů v mnoha různých příchutích a při výběru správných...

Automagazín

📷 4

Nový nejsilnější Golf! Volkswagen nabízí první pohled na Golf R

V roce 2002 se v souvislosti s Golfem poprvé objevilo písmeno R. Golf měl sportovní verzi už do...

☕ Kafe

📷 6

Exmanželka mu zradu neodpustila: Zdena na pohřeb Eduarda Krečmara nedorazila

---

Legendární český textař Eduard Krečmar zemřel po dlouhé těžké nemoci ve věku 81 let. Jeho...

Věda

📷 9

Jak jednotlivá zvířata vidí svět? Vědci vytvořili jedinečné záběry

---

Vědcům se podařilo s téměř stoprocentní přesností odhalit, jak zvířata vidí své okolí. Jedinečné...

Hortenzie: Pozor na chyby při jejich řezu, některé ho nesnesou, nezničte si je!

Nevíte si rady s řezem hortenzie a bojíte se chyb? Tyto nádherné keře pokvetou i bez řezu, ale ty...

Společnost

Hugh Jackman píše memoáry. Odhalí pravdu o rozvodu? Se ženou byl téměř 30 let

---

Herecká dvojice Hugh Jackman a Deborra-Lee Furness Jackman Ioni v dubnu oslavila sedmadvacáté...

Zdravý život

Opravdu nás brambory mohou otrávit? Nebezpečí se dá vyhnout, tvrdí specialistka

---

Brambory nejsou houby, takže je určitě nedělíme na jedlé a jedovaté. Jako u řady čerstvých...

Kutilství

📷 6

Kutil ze Svitavska si vyrobil vskutku originální lustr, z klikové hřídele motoru

---

Měl k dispozici starý motor, a tak Miroslav Havran ze Svitavska přemýšlel, co s ním. Původně z...